

РАХУНКОВА ПАЛАТА

Р І Ш Е Н Н Я

від 26 серпня 2015 року № 2-2

м. Київ

Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня». За результатом такого розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Використання коштів державного бюджету на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», Міністерством соціальної політики України, місцевими державними адміністраціями у 2014 році – I півріччі 2015 року здійснювалось в умовах недосконалого нормативно-правового забезпечення та супроводжувалося організаційними недоліками, що призвело до неефективного управління коштами та невиконання результативних показників бюджетної програми за цим напрямом.

Внаслідок нормативно-правових прогалин процедура присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та виплати встановленої за нього винагороди є непрозорою, в окремих випадках необґрунтовано тривалою, що спричиняє порушення прав таких жінок, породжує скарги та судові позови.

Затверджені на 2014 рік за бюджетною програмою КПКВК 2501130 «Одноразові виплати жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», інвалідам і непрацюючим малозабезпеченим особам та особам, які постраждали від торгівлі людьми» видатки в сумі **370,2 млн. грн.** на виплату одноразової винагороди **30 тис. жінок**, яким передбачалось присвоїти почесне звання України «Мати-героїня», на початку 2014 року змінами до державного бюджету були зменшені **на 80 відсотків**. Відповідно до прийнятих указів Президента України почесне звання України «Мати-героїня» фактично було присвоєно у 2014 році **3720** багатодітним жінкам.

Із **5494** жінок, яким остаточно планувалось виплатити одноразову винагороду у 2014 році, фактично її виплачено **3679 жінкам**. 47 жінок, яким почесне звання присвоєно у 2014 році, пішли з життя, не отримавши винагороду.

Результативний показник продукту бюджетної програми за напрямом «Виплата одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» недовиконаний на **1815 осіб** або на **33 відсотки**.

Із **66,7 млн. грн.** остаточно затверджених видатків на такі цілі **22,1 млн. грн.**, або їх третина, наприкінці 2014 року були повернені до державного бюджету як невикористані, що є **неефективним управлінням бюджетними коштами**.

2. Нормативно-правове забезпечення реалізації права багатодітних жінок на присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» і, відповідно, здійснення їм одноразової виплати недосконале, містить ряд істотних недоліків.

2.1. Відсутність у Положенні про почесні звання України, затвердженому Указом Президента України від 29.06.2001 № 476 (далі – Положення № 476), чітких критеріїв об'єктивної оцінки заслуг багатодітної матері на відзначення її почесним званням «Мати-героїня», єдиного уніфікованого переліку документів та відомостей, які багатодітній жінці необхідно надати для відзначення цим почесним званням, зумовлює виникнення в окремих випадках фактів упередженого ставлення до осіб, які претендують на присвоєння цього почесного звання, призводить до численних скарг і позовів до судових інстанцій. Аудитом встановлено у 2014 році три факти погодження Мінсоцполітики клопотання на присвоєння жінкам почесного звання «Мати-героїня» за рішеннями суду.

2.2. Згідно із п.7 Порядку представлення до нагородження та вручення державних нагород України, затвердженого Указом Президента України від 19.02.2003 № 138 (далі – Порядок № 138), подання про відзначення державними нагородами, що вносяться обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, мають бути попередньо письмово погоджені з відповідними центральними органами виконавчої влади, проте це не зазначено у Положенні № 476.

2.3. Положенням № 476 не визначено конкретних строків розгляду клопотань і подань про присвоєння почесного звання України «Мати-героїня», їх погоджень, тобто термінів прийняття рішень на кожному рівні управління щодо присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» (від подання жінкою заяви про порушення клопотання про присвоєння їй почесного звання до виходу відповідного указу Президента України). Як наслідок, ця категорія громадян фактично необізнана щодо прийнятих рішень, а процес проходження нагородних документів в окремих випадках затягується на довгі роки.

Упродовж 2004 року - I півріччя 2015 року із **141,4 тис.** багатодітних жінок, яким присвоєно почесне звання України «Мати – героїня», **4,6 тис. жінок (3,3 відс.)** не отримали одноразову винагороду у зв'язку зі смертю.

2.4. Положенням № 476, Порядком № 138, статтею 39 Закону України від 21.05.97 № 280 «Про місцеве самоврядування в Україні» **не передбачено самотійне подання особою до органів місцевого самоврядування заяви про порушення клопотання про присвоєння їй почесного звання.** Аудитом встановлено, що жінка, яка має не менше п'ятьох дітей, **самотійно** звертається до органів місцевого самоврядування із заявою щодо порушення клопотання про присвоєння їй цього почесного звання.

3. Організаційне забезпечення здійснення одноразової виплати жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», є недосконалим, зокрема, внаслідок наявності системних проблем обліку багатодітних жінок, які відповідають вимогам щодо присвоєння почесного звання України «Мати-героїня», та жінок, яким вже присвоєно це почесне звання та виплачено одноразову винагороду. Потребують удосконалення нормативно-правові акти щодо ведення єдиного обліку багатодітних сімей. Все це створює ризики необґрунтованого планування видатків на виплату винагороди та неефективного використання бюджетних коштів.

3.1. Мінсоцполітики не забезпечено створення електронного банку даних багатодітних сімей, зокрема, жінок, які відповідають вимогам щодо присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та яким вже присвоєно це почесне звання і виплачено одноразову винагороду.

Облік багатодітних жінок, які народили 5 і більше дітей і виховали їх до 8-річного віку, тобто **потенційних отримувачів** одноразової винагороди, **взагалі не здійснюється.** Дані, які отримує Мінсоцполітики від структурних підрозділів, містять помилки і розбіжності, що негативно позначається на достовірності цих даних та їх використанні під час бюджетного планування.

3.2. Наказ Мінсім'ямолодьспорту від 13.08.2008 № 3337 «Про єдиний облік багатодітних сімей в Україні» потребує удосконалення, зокрема, перегляду в частині визначення центрального органу виконавчої влади та структурних підрозділів, відповідальних за його виконання, а також визначення відповідального за достовірність та повноту інформації.

4. Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів не забезпечило у 2014 році ефективного управління ними за КПКВК 2501130 на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», та належного контролю за виконанням бюджетної програми, що в умовах обмежених фінансових ресурсів призвело до утворення наприкінці 2014 року і повернення як невикористаного залишку бюджетних коштів за цим напрямом.

4.1. Мінсоцполітики не забезпечено оперативне спрямування бюджетних коштів структурним підрозділам соціального захисту населення на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» указами Президента України від 23.08.2014 № 668, 669, 670, 671, що негативно вплинуло на строки виплати винагороди.

4.2. Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів не здійснювався належний контроль за достовірністю звітних даних структурних підрозділів з питань соціального захисту населення щодо стану

виплати одноразової винагороди, не забезпечено їх належне узагальнення, що спричинило формування недостовірних даних щодо виконання бюджетної програми. У 2014 році у звіті про виконання паспорта чисельність жінок, яким виплачено одноразову винагороду, занижено на **8 осіб**, обсяги касових видатків на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання «Мати-героїня», занижено на **90,7 тис. гривень**.

4.3. Внаслідок невжиття заходів щодо своєчасного перерозподілу залишків невикористаних асигнувань, які утворилися за напрямом «Виплата одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», в результаті економії бюджетних коштів, Мінсоцполітики у 2014 році допущено **неефективне управління коштами** на здійснення виплат одноразової винагороди жінкам на загальну суму **22074,6 тис. грн.**, які в кінці року повернено до державного бюджету.

5. У порушення наказу Мінсоцполітики від 06.02.2012 № 59 «Про затвердження форм заявки про виділення бюджетних коштів, відомості виплати та звіту про виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» департаментом соціального захисту населення Львівської облдержадміністрації подання заявок Мінсоцполітики на виділення бюджетних коштів для виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» указами Президента України від 23.08.2014 № 668 і 670, здійснено на **14 днів**, указом Президента України від 06.03.2015 № 134 - на **10 днів пізніше встановленого терміну**.

6. Мінсоцполітики повною мірою не були виконані рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього аудиту, що негативно позначається на реалізації прав багатодітних жінок, які можуть претендувати на отримання почесного звання «Мати-героїня», на соціальну підтримку держави, і стані виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно це звання. Зокрема, не розроблено нового механізму виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня». Не забезпечено достовірного обліку жінок, які відповідно до законодавства потенційно мають право на присвоєння цього звання, шляхом запровадження електронного банку даних.

За результатами обговорення та на підставі вищевикладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» затвердити.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення питань присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та виплати одноразової винагороди:

- розробити і подати на розгляд Президента України проект указу

Президента України «Про внесення змін до Положення про почесні звання України»;

– забезпечити обґрунтоване планування видатків на здійснення заходів щодо виплат одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання.

3. Міністерству соціальної політики України запропонувати вжити заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків, зокрема, щодо:

– удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення питань присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та виплати одноразової винагороди;

– створення електронного банку даних багатодітних сімей, зокрема, жінок, які відповідають вимогам щодо присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та яким уже присвоєно це почесне звання і виплачено одноразову винагороду;

– удосконалення нормативно-правових актів щодо ведення єдиного обліку багатодітних сімей;

– обґрунтованого планування видатків на виплату одноразової винагороди;

– забезпечення належного контролю за виконанням бюджетної програми за КПКВК 2501130 за напрямом «Виплата одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» на всіх рівнях управління;

– забезпечення оперативного спрямування бюджетних коштів структурним підрозділам соціального захисту населення на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»;

– забезпечення достовірності звітності щодо виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня».

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» направити Міністерству соціальної політики України.

5. Відомості про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», у формі рішення направити Кабінету Міністрів України.

6. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня».

7. Оприлюднити рішення на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

8. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Вітковську Л.В.